

KoRus-Øst

ACT i et behandlings- og recovery-perspektiv

Amund Aakerholt,
Korus Øst

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

Disposisjon

- Recovery-begrepet
- ACT, generelt
- ACT i Norge
- ACT, brukerengasjement og recovery
- Behandlingsutfordringer når en møter pasienten på hennes / hans arena

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

Recovery

- **Handler om å bli bedre**
- **Hva er det å bli bra, ”frisk” ?**
- **Medisinsk recovery versus personlig recovery**
- **ACT: painkiller or driving-licence?**

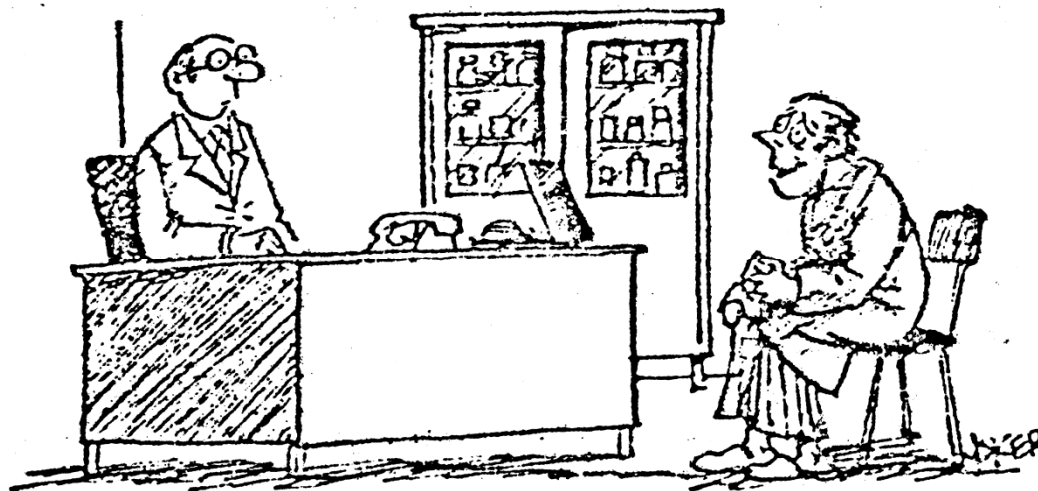
Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

Jeg føler meg absolutt i form til å bli utskrevet. Men det er jo der ute jeg blir sånn at jeg må inn her.

(Joker, Dagbladet)

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

Kjennetegn ved ACT-team

- Gi et **helhetlig behandlings- og rehabiliteringstilbud**
- Klart definert **målgruppe**, styrer inntak og utskrivning
- Ikke tradisjonell case management, **vekt på teamet**
- Alle tjenester gis av et **flerfaglig** sammensatt team
- **Kunnskapsbaserte behandlingsmetoder**
- **Aktivt oppsøkende** behandlingsteam (ute >70-80% av tiden)
- Tjenester 24/7, **langvarig oppfølging**
- **Brukerspesialist** i teamet, vekt på brukermedvirkning

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

Forskningsresultater om ACT - modellen

Mest robuste resultater

- Redusert bruk av døgnavdelinger
- Mer selvstendige og stabile boligforhold
- Reduksjon i å droppe ut av behandling
- Brukere og pårørende mer tilfreds med tjenestene

Områder med mer variable resultater

- Økt antall i arbeid
- Reduksjon av stoffmisbruk
- Bedring av livskvalitet
- Reduksjon av psykiatriske symptomer
- Reduksjon av kriminalitet

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

Målgruppe og mål for nasjonal satsing

- **Å gi sammenhengende og helhetlige tjenester til personer som ikke klarer å oppsøke hjelpeapparatet eller som ikke selv ser behov for det**
 - Sikre kontinuerlig kontakt med hjelpeapparatet
 - Redusere innleggelseser
 - Forbedre personens livskvalitet og fungering

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

fordi

- **Noen brukere har lidd eller ikke fått behandling fordi systemene rundt har manglet fleksibilitet og er vært preget av kontraproduktiv samhandling**
- **Eller blitt restkategori fordi et system inndelt i linjer, etater og sørge - for ansvar lett produserer slike**
- **Disse brukerne står ikke fremst på barrikadene**

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

Satsning på ACT- team i Norge

Utprøving av evidensbasert modell

Utprøvingsperiode fra 2010- 2013

20 millioner kroner i året + 20 til samhandlingsteam

Forventes modelltrofasthet (TMACT)

Omfattende evaluering (KoRus- Øst A-hus)

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

Målgruppe for ACT- team

Personer med alvorlig psykisk lidelse alene eller i kombinasjon med:

- Rusmiddelmissbruk
- Kognitiv svikt
- Betydelig funksjonsnedsettelse
- Sammensatte og langvarige hjelpebehov

Personer som det er vanskelig å engasjere i behandling, og mange får derfor et for dårlig tilbud og/eller mange innleggelseser

Gjelder trolig 4000 - 5000 personer i Norge

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

Et tverrfaglig team

- Teamleder som også jobber klinisk og veileder andre i teamet
- Psykiater (minst 0,4 stilling pr 50 brukere)
- Psykolog (Norge, ikke spesifisert i USA)
- Sykepleiere (minst 2,85 årsverk pr 100 brukere)
- Spesialist på arbeid
- Spesialist på rusbehandling
- Brukerspesialist (med brukererfaring)
- Merkantil medarbeider (full stilling)

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

Alle tjenester i ett team

Ansvar for krisetjenester

Fullt ansvar for psykiatriske tjenester

Fullt ansvar for arbeid og rehabilitering

Fullt ansvar for å styrke brukernes evne til å utvikle og ivareta egenomsorg og øke mestringsevne

Kontakt med nettverket

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

Hva skal teamet gjøre?

”Handler ikke så mye om hva vi skal, men hva vi kan og hva som kan være lurt eller fornuftig i en aktuell situasjon,”

(fritt etter Deborah Allness)

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

Å skape engasjement

”kom tilbake når du er motivert” er gått ut på dato

- ACT skal jobbe **aktivt pågående** (assertive):
- ikke ta et nei for et nei
- stå på for å prøve å komme i posisjon overfor ”**hard to reach**”-brukere

gjennom ulike tilnærminger:

- **Konstruktive** (gi praktisk hjelp, delta i brukerstyrte aktiviteter)
 - **Informative:** (møte opp, sjekke hvordan det går, snakke med utleier, venner)
 - **Restriktive** (tvunget ettervern, styring av økonomi, tvangsinnleggelse)
- og
- **Gjentatte drøftinger** i teamet om hvordan jobbe i en engasjementsfase, (metodeutvikling)
 - Å avslutte et engasjementet skal **diskuteres grundig** i teamet

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

Å arbeide på andre arenaer enn sin egen:

- Å arbeide ut gir **økt tilgjengelighet** for behandling
- Vi får mer informasjon og bedre og mer **realistisk grunnlag for behandlingsplaner**

men

- Vi er **gjest** og på besøk
- **Mindre beskyttet** enn på eget kontor
- Er vi den tøffe som kommer inn og **ordner opp**.
- Påfører vi **nye krenkelsers** ?
- Tar vi **for mye styring**

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

Kontrollør eller en som bryr seg? (brukerne vil ha det siste)

- **Komme inn å sjekke (medisiner) kan bli rutinebesøk, noen som stikker innom.**
- **Å bry seg betyr å sette seg ned å snakke om vanskelige ting. Vi kommer nært, for tett?**
- **Hvordan bruker vi informasjon vi ikke har bedt om og hva skriver vi i journalen?**

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

Utfordring:

**Kombinere det å være aktivt
pågående med respekt for
brukers egne valg**

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

BRUKERNES SELVBESTEMMELSE OG UAVHENGIGHET: (fra TMACT)

ACT-teamet fremmer brukernes uavhengighet og selvbestemmelse ved å:

- 1) hjelpe brukerne til å utvikle større bevissthet om meningsfulle og mulige valg**
- 2) om mulig respektere daglige valg og**
- 3) undervise brukerne i de ferdighetene de trenger for å fungere selvstendig.**

Teamet anerkjenner brukernes varierende behov og funksjonsnivå.

Grad av tilsyn og pleie samsvarer både med brukers behov, og brukers mål og ønske om å styrke og utvikle selvbestemmelse

Lav skåre:

Ingen av de 3 praksisene brukes.

Teamet yter høy grad av oppsyn, styrer brukernes valg og daglige aktiviteter, og lærer ikke brukerne ferdigheter som styrker uavhengigheten.

Teamet har tendens til å gjøre ting for brukerne og underminerer brukernes selvbestemmelse og uavhengighet.

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

Styrke brukers uavhengighet og selvbestemmelse:

- Se etter og finne ressurser
- Kartlegge funksjonsnivå, evner etc.
(for å unngå moralisering, urealistiske planer (jfr. makt og ansvar))
- Gjøre ting med bruker og ikke for (mer pedagog enn omsorgsgiver)
- Dvs. framheve behandlingsdelen av ACT

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

ACT, oppsummert

- Ivaretar **tilgjengelighet**, er hos bruker, kan flekse på grad av intensitet i oppfølging.
- Ivaretar **kontinuitet** gjennom teamet
- Behandling som er **individualisert**

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

men:

- **Team som prioriterer “pain-killing” kan lett bli nedlagt**
- **Team som prioriterer og utvikler metoder for å gi brukere “driving liscence” kan bidra vesentlig i å utvikle behandlingsfeltet.**

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

amund.aakerholt@helse-
stavanger.no

Takk for meg!

Kompetansesenter rus - region øst

KoRus-Øst

Referanser

om assertive outreach og recovery:

Petter Lohne, **Den andres territorium”**
Dialog nr.1/2010; utgitt av SEPREP

Petter Lohne og Tove Buseth, **Tidsskrift for Norsk**
psykologforening 2006, 43, 563 - 573

Caroline Cupitt ed.: **”Reaching out” The psychology of assertive**
outreach”, Routledge, London 2010

Mike Slade: **”Personal Recovery and Mental Illness”, Cambridge**
University Press 2009

P.Ryan and S. Morgan: **”Assertive Outreach: a strenght**
approach to policy and practice”, Edinburg 2004

www.nfao.org **”Assertive Outreach Handbook**

Kompetansesenter rus - region øst